

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA
PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

CAMÍ DE BARCELONA

Els béns de Pasqua.

CRÓNICA

A L contemplar l' estació que la companyia dels ferrocarrils de M. Z. A. està aixecant en l' embocadura del carrer de Aragó junt al Passeig de Gracia, un no pot menos de admirar-se de la facilitat ab que en la nostra Barcelona se fan coses, qu' en cap més ciutat del mon serían consentidas, no sols per elles en si mateixas, sino per la manera especial com se realisen.

S' havia dit en un principi que allí s' construiria un senzill kiosko per facilitar l' adquisició y l' entrega dels bitllets als passatgers de aquella línia que trobessin més cómodo prendre ó deixar el tren en aquell siti, que no ferho en l' estació monumental (que se 'ns ha quedat á deure) del Passeig de l' Aduana. Y en efecte, per aquest trasvals de passatgers bastava un kiosko. Pero las companyias dels ferrocarrils fan com el jesuita del quinto, que després de haver obtingut permís per clavar un clau á la paret, se feu amo de la casa. De la mateixa manera la Companyia comensant per demanar permís per instalar un kiosko, s' farà mestressa l' dia que vulgui de tota la part central de una de les vías del Ensanche. Li bastarà cubrir la *zanja* ó la vall (parlant en catalá) y edificar al damunt lo que més li convingui: oficines, despachos, magatzems y fins habitacions pels seus empleats.

Varen permétreli el pas dels trens pel fondo de la vall, y construïnhi al damunt serà capás de dir: —Els vehins encare m' ho tenen de agrahir, porque aixís no s' molestarà l' fum de les locomotoras.

**

Una rahó per l' istil s' alega en pro de la sustitució del kiosko per una estació en tota regla.

—Tot se fa per la comoditat del públic. Perque de aquesta manera s' passatgers podrán despatxar els seus equipatges sense necessitat de acudir á l' estació del Passeig de l' Aduana.

Y apoyan aquesta opinió de la Companyia desde l' Avi Brusi á la Cámara de Comers, interessantse en que l' Ajuntament no s' dongui per ressentit per la extralimitació de la Companyia y fassi s' ells grossos.

Pero, senyors: més cèntrica era l' antigua estació de Martorell y va ser derruida. ¿Cóm es que llavoras ni l' Avi Brusi, ni la Cámara de Comers, ni ningú va interessarse en la seva conservació? Se dirá que aquella estació obstruïa alguns carrers del Ensanche; pero de igual manera n' obstruïa un de gran importància y en un punt molt cèntrich la qu' està edificantse en els actuals moments.

Y crech jo que s' els carrers son las arterias de la circulació pública, y no consenten taps que s' entorpeixin, ni baluernas que afectin á la seva visibilitat.

Enhorabona si la Companyia estimava necessaria la existència de una estació en aquell paratge, ha-

gués expropiat qualsevol dels edificis del carrer de Aragó, establintla allí, sense vulnerar lo més mínim els drets de la ciutat sobre la via pública, ni passar per l' informalitat de demanar permís per una cosa y propassarre fentne un' altra de molt distinta.

Edificis no li haurien faltat, pagant lo que valen y ab arreglo á la llei d' expropiació forsoa. ¿Qué volrà fer una estació ben gran? Allí mateix tenia l' convent de la Ensenyança, que ab ben pocas modificacions hauria pogut transformarlo en una estació de primera.

**

Lo que s' fa avuy es intolerable, no sols perque es un abús, sino perque obra l' camí á altres abusos successius.

Ara ja no sembla tan extranya la proposició de D. Manuel Girona, que projectava aixugar una gran part del deute municipal convertint en solars edificables el passeig central del carrer de les Corts. Y deya ell:

—Aquests solars valdrán milions y ademés resultarà un' altra ventatja y es qu' en lloc de un carrer ne tindrém dos.

Aquest sistema de fer dos carrers d' un ha comentat á practicarse en el de Aragó per obra y gracia de la Companyia de M. Z. A. y si allí s' deixa que s' realisi, no veig motiu perque puga impedirre que la cosa s' efectuhi de igual manera en tot l' Ensanche.

¿Qué pot resultar al cap-de-vall? ¿Que s' els carrers amples y espayosos de la ciutat nova quedin transformats en carretons interminables? Millor: aixís retratarán al viu l' esperit preponderant en aquesta Barcelona, esperit estret, mesquí, egoista... y sobre tot rapàs, en quant á sacrificar la pública conveniencia al interès particular.

Vaja que si jo com en Vila signés amo de un kiosko de la Rambla, havia d' enginyàrmelas de manera que de la nit al matí quedés transformat en un gran chalet... ó si pogués fins en un palacio. Y pròcurant guanyarme l' apoyo del Avi Brusi y de la Cámara de Comers y l' calculat silenci de *La Veu de Catalunya*, ja podria la opinió condemnarme y veirmee l' Ajuntament al darrera ab un fluvial sonant.

Jo tindria palacio com aquella companyia ferrocarrilera tindrà estació, en virtut del dret utilitat per aquell pare jesuita que sens més que clavar un clau á la paret va acabar per ferse amo de una casa.

Entre Austria y Espanya no hi ha aquellas corrents de fraternitat que s' trasmeten pels nervis dels pobles, com el fluit elèctrich pels fil-fers conductors. Cert que l' Austria ha proporcionat á Espanya alguns monarcas; pero no cap idea de aquelles que cristalisan á través dels segles, en la civilització de un poble.

Aixís y tot, la visita al nostre port de tres acorssats austriacs ha donat motiu ja que no á demostracions de caràcter popular, á tota mena de obsequis prodigats per l' element oficial y dignament correspostos pels marinos de la esquadra.

LA MONA DEL FERROCARRIL

—Té, Barcelona: aquí t' ofereixo aquest modest *apeadero*. Prenne la bona voluntat.

Banquets y recepcions, mostras mútua de cortesia, alguns discursos y molt xampany.

Tal es la missió de la marina de guerra en època de pau, que afortunadament es la major part del temps. Moltes de aquestes màquines formidables que s' passejan pels mars acaben la seva vida sense haver entrat una sola vegada en foc, ni exposar-se a les perilloses contingències de un combat.

Més que de barcos de guerra tenen totas les tras-sas de yaths de recreo ó de cassinos flotants, ab els rebostos millor provechits que 'ls polvorins.

Els tripulants en tots el ports que visitan, van de festa en festa, de recepció en recepció, de banquet en banquet. Menjant, bebent y ballant s'enaleix à la patria que 'ls barcos representan y à la terra que 'ls barcos visitan en les sevas travessías.

Es aquesta una espècie de guerra alegre, per l'estil de la comèdia que ab aquest títol corre pels teatros.

Y els braus marinos que passan la vida rebent y prodigant obsequis, à la salut de la patria, estan en el cas de dir, ab el nostre adagi:

—Si aixó es guerra, ni may que hi hagi pau.

P. DEL O.

PASSIÓ Y MORT

Vas dirme que m' estimavas,
vas regalar-me 'l teu cor,
vas dirme quatre mentides
pintant ab tan vius colors
las penes de la teva ànima
y l' esclat de ta passiò,
que confiat—dech confessar-ho—
valg creure en el teu amor.

Al cap de vuit dies justos
vam tenir quatre rahons
y 't vas desdfi inconsèquentia,
de tot lo avants dit, de tot.

La teva passiò amorosa
ha resultat passiò y mort.

J. COSTA POMÉS

LA PROMETENSA

Un vespre, al tornar del tros, el Miqueló, que sempre s' havia alabat de tenir la salut més forta que un roure, va sentirse tot trasbalsat y pres d' una melangia extranya.

A FALTA DE CARN...

—Mossen Llorens, avuy s' haurá de resignar á menjar llagosta. ¡No hi trobat badella en lloc!

—¡Alabat siga Deu!

—Sunta—va dir á la seva dona:—no 'm trobo gens bé.

—¿Qué t' sents?

—No sé cóm explicart'ho: com si 'l cervell em giravoltés.

—¿No has pas aixecat massa 'l colze?

—Vols dir que potser estich borratxo?. Per lo que hi begut, no ho crech. A més que, si fos aixís, seria 'l cap y 'ls peus lo que 'm rodaria, y á mí no més me roda 'l cap.

—Lo millor que pots fer es ficarte al llit.—

El Miqueló va seguir el consell de la Sunta, y tan just va tallar, que als cinquè minut ja desvariejava á tota màquina.

—¡Porteume l' escopeta!.. ¡Vull matá 'l matxo y la figuera del hort!.. ¡No 'n menjo jo de pedras cuytas!—barbotejava l' infelís, movent els brassos com unas devanadoras.

La dona va alarmarse y enviajá á buscar el metje.

—¿Qué li sembla qu' es aixó?

—Molt y res—contestá 'l galeno, arronsant las espatillas:—tant pot ser que demà ja estigui bo, com que 'l tingueu aquí de cos present.

—¡Ave María puríssima!.. ¿Cóm me quedaré jo si ell se 'm mor?—

El metje li anava á respondre que viuda, pero com l' ocasió no era per ferhi bromas, receptá una potinga de las sevas: recomená que no molestessin al malalt y va anarse'n, dihent que l' endemá tornaría.

Pero l' endemá ja havia passat tot. El Miqueló va alsarsse més fresch y aixerit que unes Pasquas, sense conservar de la marfuga del dia avans més que un lleuger recort.

—¡Quina xiripa! ¡Eh, Sunta!

—Si que n' hem sortit barato.

—Es que 'l senyor Feliu es un gran metje.

La Sunta va moure 'l cap ab ayre de dupte.

—¿Qué? ¿Que vols dir que no?

—Jo no ho sé si lo que t' ha curat es la medicina d' ell... ó un' altra cosa.

—¿Quina?

—Veurás. Quan tú estavas que no sabías lo que t' deyás, vaig fer una prometensa.

—Ah, vaja! ¡Ja pensava jo! No perque 'l senyor Feliu no sigui home de molts coneixements; pero

curarme tan aviat, tan aviat!.. Es clar que ha sigut aixó que d'ús. Y ¿quina prometensa vas fer?

—Vaig dir: «Si 'l Miqueló s' posa bo, portaré un ciri de dugas lliuras al monument.»

—¿De dugas?.. ¿Vols dir que ab un de una no n' hi havia prou?

—Potser sí; pero ja sabs lo que son aquestas coses: en moments de tribulació, una no sab lo que s' fa.

—En fi, si ho vas prometre... ¿Y quan d'ús que has de durli á l' iglesia aquest ciri?

—El dia del monument.

—¿Que n' hi ha per molt temps d' aixó?

—Encare hi faltan uns quants mesos.

—¡Ah!—va fer el Miqueló; un *jah* llarch, seré, que ben interpretat semblava volgut dir:—D' aquí á llavoras, ¡qué n' han de passar de coses!..

Y sossegat per aquesta consideració, ni la Sunta ni 'l Miqueló van recordar més del ciri ni de la prometensa.

Pero 'ls días van anar escorrent, van passar setmanas, van passar mesos, y una tarda la muller, que fós com fós era la més compromesa, ja qu' ella era la que, moralment, havia firmat aquell pagaré espiritual, va creure del cas refrescar la memòria al marit.

—Miqueló—va dirli,—alló s' acosta.

—¿Alló? ¿Qu' es alló?—va replicar ell, considerablement sorpres y—hi ha que ferli justicia—sense fingiment de cap-mena.

—Lo del ciri.

—Macatxol.. Tens rahó. ¡Y de dugas lliuras, eh?

—Vaya!

—Ja n' estás ben segura? Perque, ha passat tant temps de llavoras ensái..

—De dugas, noy, de dugas.—

El pobre marit de bona gana hauria llenyat alguna mala paraula.

—Francament, no sé per qué vas haverte d' allargar tant... sense autorisació meva. ¿Qué t' costava preguntarme alguna cosa?

—¡Infelis!.. ¿Cóm volías que t' ho preguntés, si no n' engaltavas ni una y 'l senyor Feliu me deya que

LA VESTA DEL CONGREGANT

—¿Ahont dimontri s' haurá fletat aquest home ab la cucurulla, per havers'hi fet tantas tacas?

LA FARIGOLA

El qui avuy no va á cullfrsela
ab la quitxalla y la dona,
no es un catalá perfecte
ni pot fé una sopa bona.

potser avans de vintiquatre horas ja haurías fet á tots?...—

No hi havia manera d' escaparse'n. Així ho comprengué el Miqueló, que va baixar resignadament el cap y 's reduí á preguntar, ab la vista fixa á la punta de l' espardenya:

—¿Quán has de comprarlo 'l ciri?

—Demà sens falta.—

—¡Qué hi faréml!.. Bueno, bueno...—

Aquell vespre, al tornar com de costum del tres á casa, el Miqueló va sentirse atacat d' un violent dolor de cap.

—¡Ay, noya, qué malament em trobol!..

—Ja torném á serhi? ¿Qu' es com lo de llavoras?

—¡Igual, exactament igual!—

Marit y muller van mirarse un moment fit á fit. La mateixa idea acabava de cridar de sopte pel cervell del un y del altre.

—¿Sabs, donchs, qué podríam fer?—digne la Sunta:—Deixar corre lo del ciri.

—Es veritat!.. Desde 'l moment que tí vas fer la prometessa per si'm posava bé y ara torno á trobarme malament...—

—Oh! Y sobre tot—va afegir la muller:—ja sabs el perill que corras ab aquestas tarrabastadas. Si en suposició demà 't morissis, éno hauria sigut ben malaguanyat aquest gasto?

—¡Ja ho crech que sll!..

En virtut de tan prudentíssima reflexió, el Miqueló y la Sunta van sentirse completament tranquilys y descarregats de conciencia, y 'l ciri que l' endemà havíen de portar á l' iglesia... no 's va moure de cal adroguer.

A. MARCH

PASQUA FLORIDA

La Primavera ha triomfat;
esclatan cants d' esperanza;
va ab sa parella juntantae
mes d' un cor esgarrist.

Per tot arreu l' aire llença
la olor dels arbres florits
y ens fa de fruysts exquisits
abundoss prometensa.

Per tot el renovament
de la vida, á viure 'ns crida,
de tot á gosá 'ns convida
Naturalesa explendent.

Amor que s' ha despertat,
flor que neix y arbre que brota,
son cants que la Terra tota
á la Vida ha consagrat.

Hermosa dona estimada;
Pasqua Florida del cor:
¡Quin goig si del nostre amor
vayém la Pasqua Granada!

E. JUST Y PASTOR

**«QUIEN
MAL ANDA»**

Si volen veure una nació abatuda y consternada, vájine's á Inglaterra.

D'un quant temps ensa tot li surt al revés.

En el camp mercantil, Alemanya y 'ls Estats Units s' apoderan de lo qu' eran avans mercats inglesos.

En el terreno polítich, Russia y França li buscan las pessigollas.

Y en la esfera diplomática totes las nacions se li giran d' esquena.

¿Pot donar-se botxorno més gros, tractantse d' un poble dominador y altíu, acostumat fins ara á veure coronadas totes las sevas empresas pel més brillant èxit?

Perque hi ha que tenir present que 'ls inglesos no fan com altres nacions, que s' arruinan sense adonarse'n y se 'n van á can Pistrats, saltant alegrement y ab la rialleta als llabis.

Els inglesos contan. Y 'ls comptes que avuy dia están trantent no poden ser més lamentables.

Desde que, atiatis per en Chamberlain, van comensar la guerra sud-africana, cada vespre passan revista del calaix.

—¿Quànt hem fet avuy?

—Mil lliuras.

—¿Quán hem gastat?

—Dugas mil.

Resultat: mil lliuras diaries de perdua.

Lo qual, per flemàtic y estóich que sigui un poble, repetit un dia y un altre dia, y un mes y un altre mes, acaba per agotarli tota la existència de patriotisme que haja pogut acumular en deu anys.

Pero no es aixó tot. Els diners, al fi y al cap, son mercancía transportable. Si avuy els inglesos perden mil milions, demà poden descobrir un recó ahont n' hi hají l doble. Y com, per ells, de descobrirlos á apoderar-se'n no hi ha més que un pas, la perdua pot arribar á ser subsanada ab relativa facilitat.

Un' altra cosa més grave es la que actualment preocupa á Inglaterra.

Acaba de ferse 'l cens de població, y jhorror dels horrors!, comprobadas escrupulosament las xifras, s' ha vindut en coneixement de que les donas excedeixen als homes en una proporció desconsoladora.

Per cada mil masclles hi ha mil cent divuyt femellas. O dit en altres termes, per cada mil donas que poden arribar á trobar el seu Adam, quedan cent divuyt Evas que jamay sabrán ab qui aparellar-se.

La desproporció es tan grossa que solzament en el comtat de Londres hi ha 250 mil donas que no tenen més remey que quedarse per tias.

Inútil es ponderar l' impressió d' estupor que aquest terrible descubriment ha causat á Inglaterra.

¡En una sola provinçia 250 mil donas sobrants!... ¿Ahónt se coloca ara aixó? ¿Qué 'n fará la nació d' aquest saldo purament negatiu?

Els ferros s' exportan, el carbó s' envia, les llaunes s' endossan á qualsevol mercat extranjer, encare que sigui ab una mica de perdua; pero les donas, 250 mil donas, ¿ahónt s' enquibeixen? ¿De quina manera s'hi dona sortida á aquest colossal stock femení, completament innecessari pel consum interior?

Per altra part, y aixó es potser lo que á Inglaterra més l' empipa, és què's deu aquest espantós desnivell existent entre 'ls dos sexes?

¿Esque'l lleopart inglés ha perdut la seva legendaria fertilitat? ¿Es que la naturalesa, en sos inescrutables designis, fa que avuy á las Islas Britàniques neixin més donas que homes?

Ni l' una cosa ni l' altra. Tot

se deu á la malehida guerra del Transvaal.—A la desventurada nació li passa ab els súbdits lo mateix que ab els diners.

—¿Quants homes han nascut avuy?

—Cent.

—¿Quants n' han mort al Africa?

—Cent vint.—

Resultat: un déficit diari de vint homes.

Aixó es lo que ha produït el formidable desequilibri que avuy plora Inglaterra ab llàgrimes de fel.

Y aixó es lo que ha fet que hi hagi actualment á Londres 250 mil donas que, si volen tenir home, no'ls queda més recurs que demanar á una amiga compassiva que 'ls deixi una estona l' seu.

MATÍAS BONAFÉ

LLIBRES

PSICOLOGÍA DEL PUEBLO ESPAÑOL
por RAFAEL ALTAMIRA.—La Biblioteca moderna de Ciencias Sociales que baixa la direcció de Alfredo Calderón y S. Valentí Camps, inaugura temps enrera ab la notable obra de 'n G. Sergi «*La decadencia de las razas latinas*», ha confiat son segón volum al sabi catedràtic de la Universitat de Oviedo, qui en certa manera ha fet de les doctrinas del ilustre sociòlech italià, una aplicació á la nostra desventurada Espanya, la més decadent de les nacions llatines.

Y á pesar de reconeixeho així, l'autor de aquesta obra no s' aclofa ni molt menos baix el pes abrumador del pessimisme que tant se deixa sentir en la generació actual. El Sr. Altamira té fe en la rehabilitació de la rassa espanyola, y no

una fe irreflexiva, sino filla del estudi y estrictament basada en las condicions típicas del carácter espanyol.

A questas condicions no son circunstancials sino inmanent, y l'Sr. Altamira las senyala ab un gran luxo d'erudició, á través de la historia, després de fixar científicamente el concepte de Nació y de Patria y de afirmar ab gran copia de datos y observacions

la unitat psicològica del poble espanyol perfectament destacada fins dintre de la varietat étnica de les regions que componen la nació.

Els capítuls *Opiniones sobre el pueblo español* y *Las discusiones sobre el carácter español* son dos estudis interessantíssims de les opinions sustentadas en diverses èpocas pels hispanófobs y pels hispanòfils, en els quals se desentraanya l'origen de certes llegendes á tota llum falsas y infundadas y á pesar de tot admetssas y fins tingudes per indiscretibles. La serena crítica del Sr. Altamira restableix sobre aquell punt l'imperi de la rahó, de la veritat y de la justicia.

Y sobre aquesta base tan sólida, estudia la crisis actual y senyala 'ls remeys á ella aplicables, procurant reanimar l'espirit del poble, condició essencial de tot intent de regeneració. Els remeys del Sr. Altamira son molt racionals y sumamente pràctichs y tan adecuants á la naturalesa de la nació espanyola, que s'han de admetre per la seva segura eficacia, sobre tot els que 's refereixen á la regeneració intelectual, que inspiran al autor de l'obra un sens fi de orientacions admirablement senyalades.

En resum, *La Psicología del pueblo español* es un treball de elevat valor científich, de un patriotsme ilustrat y si y de una oportunitat tan manifesta en els actuals moments, que ni un sol espanyol que s'interessi per la sort de la nació hauria de deixar de llegirlo y meditarlo.

TOMÁS GORDEIEFF.—LOS VAGABUNDOS por MÁXIMO GORKI.—Traducció de A. Riera.—Edició Tasso.—Ab aquests dos volums ha començat la publicació de les obres completes del jove y ja célebre novel·lista rus.

Gorki es un escriptor de verdadera forsa que déu á sa existència aventurerà l'coneixement íntim de la vida interna y externa del seu poble, en lo que té de més interessant y pintoresca. Y en veritat que de pintoresca y de interessant no pot tenirne més.

Tomas Gordeieff es una gran novel·la, que pinta al viu la pugna de un caràcter contra l'medi ambient á que va destinario la llei de la seva

Béns al natural.

naixensa. El protagonista sembla anar-se convertint en un degenerat, y no obstant l' antipatia y l' odi que professa contra una societat metalizada, que no coneix més que l' negoci y sas despiadades lluytas, fan d' ell una espècie d' heroe poemàtic, precursor d' altres temps millor conformats ab l' esperit de justicia y de humanitat. Es admirable la vida, l' vigor y l' nervi que palpitan en la creació de n' Gorki.

Los Vagabundos comprén quatre distintas narracions que tenen per protagonistas a altres tans tipus amants de una llibertat casi salvatge comprada al preu de la miseria propria de la vida aventureira. Els ensomnis y las caborras del poble esclau resurten en aquestes narracions exhuberants de caràcter y de colorit, y ben clar se veu que no s' poden escriure sino prenent-les directament del natural.

RATA SABIA

ELS SET PECATS CAPITALS

VII

Peresa

Germá: ¡De qué es, de gana ó de peresa, aquest badall tant gros qu' ara haveret fet? De gana no pot ser. ¡Será de mandra, d' aburriment?... (Ja es l' últim home, aquest). ¡Inèrcia hermosa! ¡Negligència grave! ¡Calma divina! Sens igual repòs. Inspirador del cranc y la tortuga es la peresa 'l gran pecat de l' os. La inmutabilitat de les piràmides es una mostra clara del pecat. Las Parcas si buscaven a Morfeo era pel gust de jéurehi al seu costat. El pensament migrat de Zakia Muni en mitj dels indios mansos va florí y ab la contemplació y ab l' abandono a la peresa ha dat perfum diví. Y després, els romans, ab sa galvana, apàtichs y ganduls, pliegats de mans, van empindre unes obres que no veyan que, al fi, havíen de sé *obras de romans*.

Entre 'ls grans peresos pot contars'hi: els morts del cementiri en primer lloc; y els correus y telègrafs d' Espanya que son, potsé, els que van mes poch a poch; els ruchs d' Urgell que per no res ja súan; els paràssits del art y els *fracassats*; tots aquells partidaris de la *huelga* y aquells de les brigades d' empedrads; el que segueix la escola *quietista*; els amichs del Nirvana y de la Mort; qualsevol empleat de la Econòmica, de l' Aduana nova ó bé del Port; aquell que, havent dinat ha de fer *nietas* y l' altre que s' adorm sobre 'ls llores tots tenen a la viga de l' esquena el corch de l' *anquilosis* y res mes.

¡La peresa, germá! *Dolce far niente!* ¡Inanició sublim de somnis blaus! ¡Oh, sentiment del jeure, qu' ets simpàtic! ¡Y que 'n portas de gent a can Pistrlaus!

Diuhens contra peresa *diligencia*. Això seria als temps dels calessers: contra peresa avuy un *automòbil* qu' es mes modern y encare corre mes. La peresa es la mare dels grans vics, per xo dels set pecats es el pitjó...

Avans que, per ganduls, vos diguin *tarri* preferiu, germans meus, qu' us diguin *txooó*!

Finis coronat *dropus*

FRA NOI

TEATROS

PRINCIPAL

No costa gaire d' endavinar que la comedieta en dos actes *Quisquillas* està arreglada de un *vaudeville* francès: l' assumpt, el seu desaroll, la naturalesa de les situacions y l' caràcter dels personatges, ho diuhens ben clar.

Els Srs. Flores García y Romea n' han tret bon partit, y tant ells com els Srs. Balaguer y Larra's cobran el seu trabal a les riallas y a aplausos de un públic bon minyó y que, a lo que sembla, no desitja altra cosa sino que 'l fassin riure.

• • •
La companyia del Principal ha prorrogat la seva estada a Barcelona, obrint al efecte un nou abono.

LICEO

Demà passat comença una nova campanya lírica de 20 funcions, ab un bon *elenco* de companyia baixa l' acreditada batuta del eminent mestre Goula pare, secundat per son fill l' altre mestre Goula.

Entre les obres que 's possaran en escena s' hi conta *La Tosca* de n' Puccini, enterament nova a Barcelona. Ab ella s' inaugura la temporada.

ROMEA

Pel primer de abril, a benefici del administrador senyor Franqueza, estreno de un' obra del xistós Pau Pallerola *Lo regiment de Malgrat*, que presumo deu ser un arreglo de *El regimiento de Lapión* y primera representació de *L' alegria que passa* de n' Santiago Russinyol.

Una funció plena de atraccions. Ja s' coneix que 'l beneficiat ell mateix se tria 'l tall.

NOVEDATS

Després de *La alqueria de los sauces*, y de dedicar una funció a la memòria de n' Vico, sent de notar que 'l públic que 's retreya de assistir a les funcions que 'l cèlebre actor donava en sos últims temps, s' apressura a assistir a les que 's dedicant a la seva memòria, s' ha posat l' antich melodrama *Los pobres de Madrid*... que de tan vell results nou per una bona part dels espectadors, els quals s' interessen per las seves peripecias, y si alguns no ploran, no se 'n falta gayre.

Això vol dir que també en el teatro moltes vegadas es cert aquell adagi: «Val mes boig coneugut, que sabi per coneixer.»

CATALUNYA

La trapera es la reducció de un melodrama enquibida dintre del gènere xich. Sense molt esforç l' assumpt podrà desarrollar-se fins a ferne sis ó set actes: se prestaria també per un llarg folletí de periòdic. Donchs el senyor Larra ab un acte y quatre ó cinc mutacions n' ha tingut prou per ferne un' obra representable. Naturalment que algunes situacions son massa precipitades y altres algun tan inexplicables, en lo que atany al seu desarollo. Pero l' assumpt 's destaca bé, y dintre de l'

ARREGLANT EL MONUMENT

Dibuix de J. LLOPANT

—Ves de no rompre cap ciri, noy, que 'ls ciris trencats aquí no hi pegan.

I DUE ILLUSTRE RIVALI

—Avans de matarme, vull dirvos qu' escribiu com un manobre.
—Avans de morir, sapiguéu que feu un gótic de mosso d' esquadra.

assumpto te un relleu extraordinari 'l tipo de la protagonista, xicota honradíssima y una mica sentimental, que ab tots la bona fé y fins ab cert calor dramàtic, vā interpretar la Sra. Campos.

També vā lluirse 'l Sr. Cerdón en un paper molt so corrètut de *caloy*.

L' obra, ab tot y ser tan discutible, y á pesar de la seva tendència envers un efectisme teatral molt rebuscat, vā agradar y vā ser molt aplaudida. Y aixó que la música, que per altra part hi està de més, poch vā contribuir al èxit.

TÍVOLI

Vel'hi aquí que tot justament ara que 'ls del Transvaal clavaven cada nit la gran pallissa als *inglis*, el señor Alegría plega 'l ram, deixant lliure 'l local, convertit de nou en teatro, á una companyia de sarsuela dirigida pel Sr. Bauzá, la qual comensa la seva tasca ab la popular sarsuela *La Tempestad*.

N. N. N.

LO SEXO... PEIX

Dels 10 als 15 anys.

No té encar altra ilusió
siga pobre, siga rica,
que celebrá anant bonica
la primera comunió.
Pura com el lliri blanch
apocada... esgroguehida...
si sembla la mitja vida...
¿qu' es mes que un PEIX SENSE SANCH?

Dels 15 als 20.

Tot li es joya, tot poesia,
tot ho veu de color d' or,
es l' edat de mes amor
y la de menys picardia.

Sa hermosura peregrina
fa que tingui adoradors,
sos adornos son las flors...
si fos peix, fora SARDINA.

Dels 20 als 30.

Ab una gracia especial
que al jovent fa eixir de test
viu posant de manifest
el seu tipus escultural.

Pel qui té 'l paladar fi
es l' edat en que la dona
de tota manera es bona
per l' istil del LLAGOSTÍ

Dels 30 als 40.

L' Iglesia y 'l Jubileu
son el seu camp de batalla,
si acas va á sarau... no balla
si á passeig... ningú la veu.

Si 's casa ho fa ab un illús
que ab tot y lo que rancieja
quan encar la paladeja
diu que hi troba gust de LLÚS.

Dels 40 als 50.

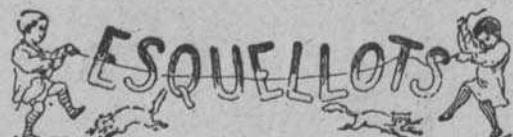
En el seu estat nerviós
no está per jochs ni per bromas,
passa 'l temps maleint als homes...
(per que cap li busca 'l cos.)

Si algú encar s' hi encatarina
y apechuga ab tal miloca
ja pot dí ab tota la boca
que li agrada la TUNYINA.

Dels 50 p' arriba...

Ni cosmètichs, ni enfarfechs,
ni postissons... res l' abona;
en aquesta edat la dona
no es mes que un sach de gomechs.
El temps, que tot ho corseca
la seva cara panseix...
¡pobretà! no es carn ni peix
tot lo mes... MOIXAMA SECA.

JOSEPH ROSELLÓ

Ni una mala professió s' ha efectuat á Barcelona
durant las festas de la Setmana Santa. Els organi-
sadors de la de Sant Francisco van desistir de ferla
sortir en vista de que l' autoritat els va escusar l'
itinerari considerantlo una mica massa llarrach.

Partidaris del tot ó res van llicenciar al Capità
manaya y als armats; las cucurullas van desar las

PEL MONUMENT

—Tothom ho diu: una bona toyá vesteix molt més que
no pas un ciri.

vestas y 'ls improperis y no va haverhi professó.

¿Y donchs qué fan els catalanistas tan enamorats de las santas tradicions de la terra?

¡Ay! Ben prompte l'recort de aquestas solemnitas religiosas haurém de anarlo á buscar en las antiguas aúcas de redolins!

Y mentres tant els viatjers europeus, amichs dels espectacles típichs, deixan de banda á Barcelona, y se'n van de dret á veure las professors de Senmana Santa de Toledo y de Sevilla.

Y ¡cuidado, que si á Barcelona deixan de celebrarse, no podrá may dirse que sigui per falta de misteris!

La diputació provincial ha demanat exenció de subasta per adquirir adornos nous de trinca pera guarnir la fatxada l'día de la declaració de la major edat del rey.

¿Es que 'ls diputats no podian preveure un succés que tenia la seva fetxa marcada desde l'día en que va naixer D. Alfonso? Tenian setze anys de temps per prepararse, y ara al últim tot son pressas, informal tats y exencions de subasta.

Que volen que 'ls digni jo al lloch del Sr. Manzano, no 'ls concediria pas l'exenció solicitada. ¿Volent guarnir la fatxada de una manera original y á poc gasto? No tenen més qu'estarre ells personalment al balcó, y l'públic tindrà ocasió de veure una magnifica colecció de pendons.

¿Qué menos poden fer en honor de la monarquía?

Una cosa que no la sabia.

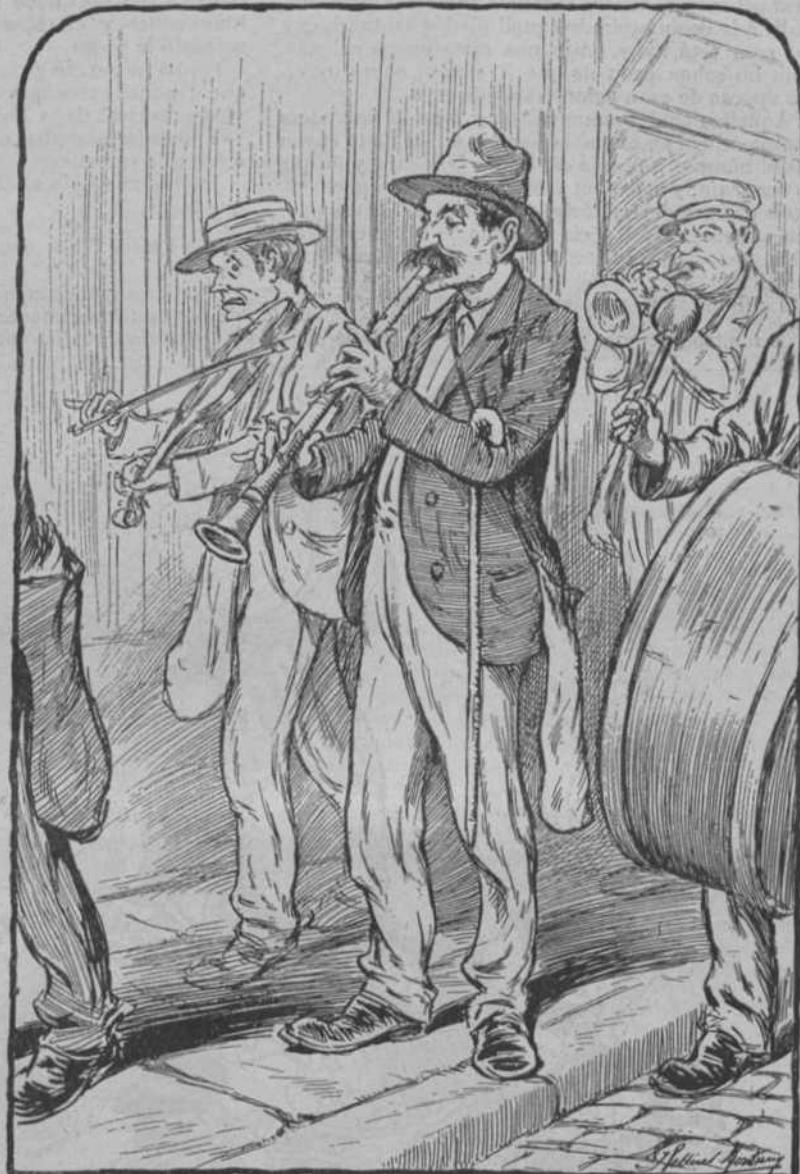
L' Artur Masriera, encarregat de fer una mica d'erudició literaria en el *Brusi*, atribueix á n'en Balmes la paternitat del himne que comensa: —*Ja la campana sóna — Ja lo canó retrona*, que fou el cant de guerra de la *Camancia*.

Aixó sí, en Masriera no's descuida de consignar que «después los seides del bando contrario lo mutilaron á su placer.»

De totes maneras, admetent com á cert lo que diu l' articulista, en Balmes podia haver preparat la campana y 'l canó; pero l'republicà figuerench Abdón Terrades sigué qui feu sonar l' una y retronar l' altre en honor y defensa de unas ideas que no dia veure ab gayre simpatia l' ilustre filosop vigatá.

Véns'hí aquí lo que té el deixarse de filosofías, dicantse ab campanas y ab canons: á lo millor las

LA NOTA DE LA SENMANA

—Per ara, cops á la Passió: demà ja tornarém á la falda de percal plancha...

campanas que haurían de tocar á missa, brandan á somantent, y 'ls canons etjegan el tret per la re-cambra.

Ni un sol regidor republicà va assistir al ápat ab que l' Ajuntament de Barcelona vá obsequiar al almirall y oficials superiors de la escuadra austriaca.

Dels catalanistas varen fer campana una part. En cambi 'ls embotellats van anarhi tots.

Y 's compren. Hi anaren may fos sino per poder dir exhalant fondos sospirs:

—Tantas ampollas que s'obran en un dinar municipal, y tant difícil qu' es destapar la nostral...

Veig en un periódich que un metje s'ha establert á Montserrat ab carácter permanent, á fi de prestar assistència facultativa á tots quants la necessitin.

Ja era hora.

Ara sols falta veure si l'doctor que ha sigut nomenat pel monjos tindrà facultats suficients per a procedir a la desinfecció de aquell piadós santuari, que tal com està avyn, entra una mica massa pel nás, com ho saben prou els que l'visitam, sobre tot en les èpocas de gran aglomeració de gent.

Aquelles celdas empudegadas; aquells corredors mal ventilats en que s'hi barreja el baf de la cuyna y del número 100, es a dir lo que s'menja y lo que s'desmenja, y sobre tot l'existència de no pochs recons darrera dels edificis, convertits en femers pestilents, reclaman l'acció energica de la higiene exercida per un professor que coneix l'perill de la brutícia.

La limpresa y la pietat no estan renyidas.

A moltes persones els ha extranyat que la Fede-

ració gimnàstica espanyola haja dirigit ofici de felicitació a tres dels nous ministres—en Canalejas, en Romanones y en Montilla—ab motiu de la seva ascensió al poder.

Pero a mi no me extraña poch ni molt, sabent que d'aquells tres senyors el que no es president es vice-president de la Federació gimnàstica.

Y al pujar al poder, es com si pujessin al trapeci, a punt de traballar.

La Federació gimnàstica 'ls felicita per las plancas que farán.

Als Estats Units donan grans facilitats per ca-sarse.

Basta compareixer els contrayents acompañats de dos testimonis davant del jutje, aixecar un'acta, y... crescere et multiplicimini.

Preu de tot això, segons la tarifa vigent en l'estat de Nova York: Un franch, vinticinch céntims.

Ja ho veuen: una batura que enamora.

**

Ara sols falta que l'sistema s'perfeccioni, y encare que sigui doblant el preu de la tarifa, o sigui satisfent 2 franchs 50, se faciliti als contrayents bitlet de anada y tornada.

O com si diguessim: de casament y de divorci.

Perque vegin quin domini tenen las preocupacions en l'esperit del poble, fa notar un periódich francés que l's divendres els rendiments pera transport de passatgers en ferrocarril, sufreix en aquell país una disminució de un 25 per cent sobre l's demés días de la setmana.

Y si l's divendres s'escau en el dia 13 del mes, la disminució arriba fins a un 50 per cent.

Prenguin nota de aquests datos, per si alguna vegada van a França y volen viatjar ben amples.

D'extrém a extrém.

Agotadas ja las últimas sublimitats de 'n Wagner, o siguin la tetralogia l' *Anell del Nibelung*, el *Tristan e Isolda* y l' *Parsifal*, els admiradors del colós de la música moderna, retrocedeixen y van en busca de las sevas primeras partitures, com si diguessim, de sos ensaigs de jove.

Desde la Publicitat,
mitj en serio, mitj en broma,
fa ballar a l'humanitat
al só de la seva ploma.

SEGUINT MONUMENTS

—¡Mingo, jo ja no puch dir faba!... Recordá que n' hem seguit vintitres!...

—Posem'n hi un més, y farém las dugas dotzenes justas.

No hi vol dir res que al ser estrenadas sufrixin un fracàs y que l' mateix autor las tingué releggades al olvit: els wagneròfils tractan ara de ressucitarlas, posantlas en escena, en els teatros de Alemania.

La primera à la que li cabrà aquests sort, es la titulada: *Das Liebesverbot*, que vol dir: *L'amor prohibit*. Va ser escrita al any 1836, y posada en el teatre de Magdeburg, se'n va anar al fossa la nit mateixa del estreno. Contan que l' tenor pera calmar al públic va posar-se à cantar frasses enteras de *Fra Diavolo*.

[Figúrinse quin disgust no tindria en Wagner!
L'amor prohibit va transformarse en partitura prohibida.

Veurem si l' públic, jutje suprèm, després de 66 anys li alsa la prohibició.

Segons càlculs del Eusebi Blasco, en Vico durant la seva vida artística portava guanyats uns dos milions de pessetes.

Y ha mort sense deixar un céntim.

—Horror!—eridaran els homes previsors, que retenen y guardan com las garsas.

Pero si en Vico hagués sigut previsor, ja no hauria sigut artista. Si hagués nascut garsa, mal hauria pogut ser rossinyol del art.

Un centenari.

A la Silessia austriaca, en un poble nomenat Groefenburg s' acaba de celebrar el centenari de Vicens Priessnitz.

Ja m' sembla que la majoria dels lectors ens pregunten:—Bé ¿y qu' era aquest senyor?

Els ho vaig à dir: en Priessnitz fou l' inventor del sistema hidroterapich, qu' en els nostres temps ha arribat à adquirir una importància tan extraordinaire. Passar las malaïtas per aigua va ser la seva especialitat.

Si tots els establiments de banys signessin agrahits, tindrian el seu retrato, y ja ningú hauria de preguntar com ara:

—¿Qui era en Priessnitz?

En Soler de las Casas té exposats 17 quadros à ca'n Parés. No es com temps enrera que no pogué realizar allí una exhibició à causa de un estudi al desnú, que segons diu l' artista,

en una graciosa lletra endressada à en Joan Baptista Parés: «Perque ab amor—lo vaig pintá—se'm critica;—mes no aquest any—que, ab sant afany,—si lo que he fet—sol é en secret—s' ho anés mirant—lo Pare Sant,—res hi veuria:—res trobaria—que l' fes dalir—é menys malehir—lo vot sagrat—de castedat—que un jorn va fer...»

Y en efecte: sos quadros son notas poéticas fondament sentidas, accents arrancats à la naturalesa en sas horas més hermosas, visións d'un temperament excitabile, y que tant com els pinzells sab manejar la ploma.

Ab lo qual s' ha fet digne de que hasta Sant Lluch l' escolti, quan li diu en els humorfistics Goigs que ha tingut à bé dedicarli:

«Oh Sant Lluch molt gloriós,
dels pintors dols advocat:
feunos vendre un quadro ó dos
que n' tením necessitat!»

El divendres sant un capellà assisteix à un bon home que s' està morint, y li diu per consolarlo:

—Quina sort la vostra, germanet! Morir el mateix dia en que Nostre Senyor s' està morint!...

L' agonizant, ab veu débil:

—Sí... pero ell resuscitarà!

UN HOME ORDENAT

Quéntos

En Robert es el més desgraciat dels marits. La seva esposa es l' esperit de contradicció en persona, de manera que no disfruta un sol moment de sosiego.

Y l' infelís no ho pot

—Jo no 'm moch de la regleta: tres monuments, y à caseta.

ocultar, així es que quan algú li pregunta respecte à la seva situació, respon invariabilment:

—¿Qué s' hi ha de fer! La méva dona y jo vivim en plena lluna de fel.

En una tertulia.

—Desenganyinse—deya una senyora—tot lo que ha fet Deu, está ben fet.

—No soch de la seva opinió y dispensi—replica un gepich.—O si no, mírim l'esquena y veurà que hi ha excepcions.

La senyora:

—Vaja, home, no 's queixi, no 's queixi, qu'en materia de geps, no podía fer Deu una cosa mes perfecta.

Un explorador s' extravia en una selva africana, habitada per una tribu salvatge.

Tot d'una li compareix un indígena, que al veure'l se posa á somriure, mentres li dona una estreta abraçada.

L'explorador conmogut davant de una acullida tan simpática, l'saluda en la llengua de la tribu que coneix perfectament. Y l'salvatje li respon:

—T' esperava.

—Hola! ¿M coneixes?—pregunta l'explorador.

—Si.

—¿Quí soch?

El salvatje fregantse las mans de gust:

—El meu esmorzar.

Á LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO
1.* XARADA.—Tém-po-ra-da.

LA TRADICIÓ

No es per ningú costum nova
qu'en dies tan senyalats
totas las celebritats
surten á lluir la roba.

TIPOS QUE S' ACABAN

Cada any van perdentse, pero encare, encare 'n quedan alguns!...

TRENCA-CAPS

XARADA

La Tres-quarta está indignada
y á *hu-dos* crida ben alt:
—Infelissos de nosaltres!
si 's porta á cap la *Total!*

UN FRENÓLECH

TRENCA-CLOSCAS

CLARA DOU MAGÉ

PIERA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas
el títol de un drama catalá y l' apellido de son autor.

A. CAMP-HRÀ

COMBINACIÓ

A E I O U

Formar ab aquestas vocals y quatre consonants lo
nom de un poble català.

A. FELIU

GEROGLÍFICH COMPRIMIT

: : 2

2 I

MÁXIMO ELECTRA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprimpta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilloux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Librería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

ANUNCI

POESÍAS CASTELLANAS

DEL SIGLO XIX

Con introducción y notas biográficas y críticas

POR JUAN VALERA

Tomo 2.º Esta obra constará de 5 tomos. — El precio total de la misma durante su publicación será de Ptas. 12⁴50, pagaderas al adquirir el tomo ó tomos publicados.

Terminada la publicación, el precio de venta será de Ptas. 15.

Obra nueva

Psicología del pueblo español

POR RAFAEL ALTAMIRA

Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

PRÓXIMAMENTE SIGA LA BROMA
*** POR LUIS TABOADA ***

Tomo 81 de la Colección Diamante

En la LIBRERÍA ESPAÑOLA, Rambla del Centro, número 20, se admiten encargos de

LIBRERÍA EXTRANJERA

La casa cuenta con activos correspondentes en París, Londres, Roma, Leipzig y Berlín.

NOTA.—To whom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en librancies del Giro Mútuo ó bé en sellos de franquicia al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de porta. No respondem d'extravios, si no 's remet ademés un ral per certificat. Als correspondents de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

Nueva edición

Arroz y tartana

NOVELA DE

VICENTE BLASCO IBÁÑEZ

Un tomo en 8.º, Ptas. 1.

Novedad

SALOMÉ

POR OSCAR WILDE

Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

Acaba de publicarse

FLORILEGIO

DE

POESÍAS CASTELLANAS

¿PER QUÉ VAN A SEGUIR MONUMENTS?

*Per fer broma**Per fer hipocresia**Perque aixis los he van ensenyar**porque sa
gent de be**Per fer
goma**Per
pescar**Per anar
al cel**Per fonsi**Lluís Vidal*